

регіонального науково-методичного семінару / За заг. ред. Огністого А.В./ – Тернопіль: В-во СМТ «ТАЙП», 2019. – С.62-66

3. Скрипник М. Філософія олімпізму як основа олімпійської освіти. Олімпійський рух на теренах Західної України – минуле та сьогодні: матеріали регіонального науково-методичного семінару / За заг. ред. Огністого А.В./ – Тернопіль: В-во СМТ «ТАЙП», 2019. – С.139-141

4. Палічук Ю.І. Зимові види спорту з методикою викладання. Чернівці :ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. – 336 с. (навчально – методичний посібник)

Радченко Л. О.¹, <https://orcid.org/0000-0002-5149-2952>

Єрмолова В. М. ¹, <https://orcid.org/0000-0002-6073-0449>

Кроль І. М. ², <https://orcid.org/0000-0003-3021-3181>

Загітова М.Г. ², <https://orcid.org/0000-0002-3250-6028>

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ: КОМПОНЕНТИ, ЩО Є ДОСТУПНИМИ ДЛЯ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

¹ Київ Олімпійська академія України

**² Київ Навчально-науковий олімпійський інститут
Національного університету фізичного виховання і
спорту України**

Annotation. The study of the cultural and educational component of the Olympic movement should be based on the analysis of its components that are available for observation: ceremonies and rituals, environment, language, documents, artifacts, stories and the life path of the heroes, which allows to create a comprehensive picture of the studied social phenomenon.

Keywords: cultural and educational component, Olympic movement.

Актуальність. Культурно-освітня складова – частина олімпійського руху, яка обумовила не лише його унікальність, світове визнання та тривалу життєздатність, а й зробила його найпопулярнішим соціальним рухом сучасності [4, 6].

Узагальнення даних спеціалізованої літератури, дозволяє відзначити, що у загальному розумінні термін «культура» трактується, як спільні для групи людей, цінності та вірування, а

«освіта» – як процес передачі та отримання нових знань, умінь та навичок [1, 8].

Аналіз фахової літератури свідчить, що єдиного підходу до трактування поняття «культурно-освітня складова олімпійського руху» у науковців не існує. Узагальнення підходів різних фахівців дозволяє говорити про неї, як про «душу» олімпійського руху [7, 9] або про систему артефактів [8, 9], що роблять олімпійський рух унікальним явищем у системі світової культури.

В той же час зміст культурно-освітньої складової олімпійського руху залишається відкритим питанням у наукових дослідженнях.

Ключові слова: культурно-освітня складова, олімпійський рух.

Мета дослідження. Визначити та обґрунтувати компоненти культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху, що є доступними для спостереження.

Методи дослідження. Аналіз даних спеціалізованої літератури, інформації мережі Інтернет, опитування (бесіди), синтез та узагальнення.

Результати дослідження. Аналіз фахової літератури [4, 5], проведення бесід із фахівцями галузі щодо місця, ролі, значущості культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху, особливостей її прояву, синтез та узагальнення наявного матеріалу, дозволяє відзначити, що культурно-освітня складова сучасного олімпійського руху:

- не є гнучкою та опирається, як швидким, так і повільним змінам, притаманним світовому суспільству, що в свою чергу, обумовлює унікальність та тривалу життєздатність олімпійського руху;

- тісно пов'язана із специфікою розвитку олімпійського руху, його історією та учасниками;

- визнається всіма учасниками олімпійського руху, відображається у загальних їх судженнях та переконаннях;

- проявляється у різноманітних формах та засобах, що мають вплив як на розвиток олімпійського руху загалом, так і на окремих його учасників.

Сьогодні, незважаючи на єдність думок фахівців, щодо значущості культурно-освітньої складової у розвитку та функціонуванні сучасного олімпійського руху, питання її змісту та сутності, викликає певні протиріччя. Зокрема, олімпійський рух часто розглядається як «монокультура», єдиний механізм,

структурні елементи якого забезпечують його функціонування [2]. Така точка зору ускладнює аналіз досліджуваного явища, тому в роботі ми спиралися на підхід, запропонований Е. Шейном [3] та розглядали культурно-освітню складову сучасного олімпійського руху, як набір фундаментальних цінностей, переконань і настанов, які є спільними для всіх учасників олімпійського руху та обумовлюють стандарти або норми поведінки для тих, кого вона охоплює.

Дослідження дозволили систематизувати поведінкові та соціальні патерни учасників олімпійського руху та розподілити їх у певні групи, куди входять фізичне середовище, публічні заяви офіційних осіб, способи взаємодії людей, формат мови, що використовується, стиль одягу тощо.

Деякі з компонентів реалізації культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху є доступними для спостереження (табл. 1). Важливим є вміння їх розпізнавати, оскільки рушійні цінності та систему переконань, що стоять за ними можна побачити лише крізь призму ознак, що проявляються.

Таблиця 1

Компоненти культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху, що є доступними для спостереження

№ з/п	Компонент	Зміст компоненту
1	Середовище	Країни-учасниці олімпійського руху (політичні, релігійні, економічні особливості цих країн); члени Міжнародного олімпійського комітету; установи, з якими взаємодіє МОК, тощо
2	Артефакти	Плакати, відеофільми, фотографії, марки, монети, спортивні споруди, спортивна форма тощо
3	Мова	Піктограми; слова, фрази, жести, що вживаються більшістю учасників олімпійського руху; міміка та пантоміміка
4	Документи	Будь-які письмові матеріали, створені з метою обміну інформацією, враховуючи звіти, бюлетені, рекламу, електронні листи
5	Символи	Олімпійський символ, олімпійський прапор, олімпійський гімн, олімпійське гасло
6	Герої	Спортсмени та спортивні діячі, які нині чи в минулому є прикладом для наслідування

7	Історії	Історії про певні події, вчинки учасників олімпійського руху, біографії окремих осіб, що є прикладом для наслідування тощо
8	Ритуали	Підняття прапора, проголошення клятви, звучання гімну тощо
9	Церемонії	Відкриття, закриття, нагородження тощо

Незважаючи на доступність для спостереження зовнішніх аспектів культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху, інтерпретувати їх важко, бо вони є лише поверхневим вираженням глибинних цінностей. Тому, їх успішний аналіз пов'язаний із усвідомленням причинно-наслідкових зв'язків.

Зокрема, компонент «ритуали» (у більш широкому розумінні – традиції). Ритуали, з однієї сторони, можуть оберігатися поточною культурною ідентичністю, а з іншої – олімпійський рух періодично створює «сучасну індивідуальність». Відповідно, учасники олімпійського руху мають усвідомлювати важливість дотримання традицій, бо вони є вихідним пунктом створення сучасного культурно-освітнього образу олімпійського руху.

Висновки. При вивченні культурно-освітньої складової олімпійського руху, важливим є аналіз її компонентів, що є доступними для спостереження: церемоній та ритуалів, середовища, мови, документів, артефактів, історій та життєвого шляху героїв, що до дозволяє створити комплексне уявлення про досліджуване соціальне явище.

Список літератури:

1. Гриценко ТБ, Гриценко СП, Кондратюк АЮ. Культурологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2007. 392 с.
2. Чернецкий ЮМ. Концептуальные основы олимпийского образования [автореферат]. Санкт-Петербург: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта; 2001. 80 с.
3. Шейн ЭХ. Организационная культура и лидерство. Санкт-Петербург: Питер; 2002. 336 с.
4. Bach T. The anatomy of the Olympic Movement. In: 13-th Olympic Congress. Lausanne: International Olympic committee; 2009. p. 257-258.
5. Bilohur V, Andriukaitiene R. Sports culture as a means of improving the integrity of sports personality: philosophicalcultural and anthropological analysis. Humanities Studies. 2020;6(83):136-52.

6. Bubka S. Olympic sport in society: history of development and the current status. Kyiv: Олімпійська література; 2013. 256 p.

7. Coubertin Pierre. The Olympic Idea: Discourses and Essays. Diem L, Andersen O, rev. ed. eds., Dixon JG, translated. Lausanne: Carl-Diem-Institut, Editions Internationales; 1966. 256 p.

8. Olympic museum: [Internet]. [updated Jan 21]. Available from: <https://www.olympic.org/museum>.

9. Samaranch JA. The Olympic Culture in Favour Of Peace. Olympic Review. 1999;(XXVI, 28):35-8.

Салук І.А. <https://orcid.org/0000-0002-7058-5513>

ЖИТТЄВИЙ ТА СПОРТИВНИЙ ШЛЯХ БРАТІВ ШУХЕВИЧІВ

**Тернопільський національний педагогічний університет
ім. В.Гнатюка**

Annotation. The article deals with the life and sports career of the Shukhevych brothers: Roman (1907 - 1950) and Yuriy (1910 - 1941), bright figures of the "Plast" in Galicia. "Rusalka" sports club (1923), the Carpathian ski club (1924) were created by Roman Shukhevych.

Keywords: "Rusalka" sports club, the Carpathian ski club, Zaporizhia games.

Анотація. У статті йдеться про життєвий та спортивний шлях братів Шухевичів: Романа (1907 -1950) та Юрія (1910-1941), яскравих постатей пластового руху в Галичині. За ініціативи Романа Шухевича був створений спортивний клуб "Русалка" (1923), Карпатський лещетарський (лижний) клуб (1924).

Ключові слова: спортивний клуб "Русалка", Карпатський лещетарський (лижний) клуб, Запорізькі ігрища.

Актуальність теми дослідження. Для роботи над статтею було використано напрацювання останніх років – зокрема наукові публікації Миколи Посівнича, Дениса Мандзюка, Андрія Сиви та спогади істориків в екзилі Олега Лисяка, Богдана Підгайного, Остапа Савчинського, а також матеріали періодичних видань Галичини початку ХХ століття.

Мета даного дослідження полягала в аналізі спортивного й життєвого шляху одних із фундаторів українського визвольного